



**ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΑ ΕΠΕΙΓΟΝ
ΑΝΑΡΤΗΤΕΟ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ**

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ &
ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ
Δ/ΝΣΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΥΓΙΕΙΝΗΣ & ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ**

Αθήνα 26/ 7 /2018
Αριθ.Πρωτ.Δ1γ/Γ.Π.οικ.58468

Ταχ. Δ/ση : Αριστοτέλους 17
Ταχ. Κώδικας : 10433 Αθήνα
FAX : 2132161907
Πληροφορίες : Τμήματα Γ, Δ
Τηλέφωνο 2132161340-41-42-43-46

ΠΡΟΣ :

Όλες τις Περιφέρειες της Χώρας

1.Γρ. κ.κ.Περιφερειαρχών

2. Δ/νσεις Δημόσιας Υγείας

(έδρα Περιφέρειας)

3.Δ/νσεις Δημόσιας Υγείας και

Κοινωνικής Μέριμνας

Τμήματα Υγειονομικού ελέγχου &

Περιβαλλοντικής Υγιεινής όλων των Π.Ε

4.Δ/νσεις Υγειονομικού Ελέγχου

& Περιβαλλοντικής Υγιεινής ΠΕ

Αττικής

Τμήματα Υγειονομικού &

Περιβαλλοντικού ελέγχου Π.Ε

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ

ΘΕΜΑ: Λήψη μέτρων διασφάλισης της Δημόσιας Υγείας σε περιπτώσεις φυσικών καταστροφών όπως οι πυρκαγιές

- ΣΧΕΤ: 1)** Η αρ. 47829/2017(ΦΕΚ2161/τΒ) Υγειονομική Διάταξη «Υγειονομικού όροι και προϋποθέσεις λειτουργίας επιχειρήσεων τροφίμων/ποτών και άλλες διατάξεις»
- 2)** Η με αρ. πρωτ. Υ1γ/Γ.Π/οικ.9420/19-1-2012(ΑΔΑ: ΒΟΧΒΘ-ΝΞΨ) Εγκύκλιος του Υπουργείου Υγείας με θέμα «Παροχή συσσιτίων και τροφίμων – Αρωγή στις κοινωνικά ασθενέστερες ομάδες»
- 3)** Η Γ1δ/Γ.Π.οικ.67322/19-9-2017 (ΦΕΚ3282/τ.β/2017) ΚΥΑ «Ποιότητα νερού ανθρώπινης κατανάλωσης σε συμμόρφωση προς τις διατάξεις της Οδηγίας 98/83/ΕΚ του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της 3ης Νοεμβρίου 1998 όπως τροποποιήθηκε με την Οδηγία (ΕΕ) 2015/1787 (L260, 7-10-2015
- 4)** Η Δ1(δ)/Γ.Π.οικ16518/ 27-2-2018 Εγκύκλιος μας περί «Παρακολούθηση ποιότητας νερού ανθρώπινης κατανάλωσης»

Με αφορμή την κατάσταση έκτακτης ανάγκης που δημιουργήθηκε από τις πυρκαγιές της 24-7-2018 και για λόγους διασφάλισης της Δημόσιας Υγείας, επισημαίνονται τα εξής:

A. Ιδιαίτερη σημασία πρέπει να δοθεί στη διασφάλιση της **ποιότητας των τροφίμων** με τα οποία σιτίζονται οι πληγέντες, οι οποίοι είναι ήδη καταπονημένοι και επιπλέον λόγω των συνθηκών διαβίωσής τους, ελλοχεύει αυξημένος κίνδυνος τροφιμογενών και άλλων λοιμώξεων.

Λόγω των εκτεταμένων καταστροφών καθώς και της διακοπής του ηλεκτρικού ρεύματος, θεωρείται επιβεβλημένο να ενημερωθεί το κοινό για το σωστό και υγιεινό χειρισμό και συντήρηση των τροφίμων.

Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στη διατροφή των πληγέντων στους οποίους διανέμονται τρόφιμα, τα οποία προσφέρουν διάφορες κοινωνικές οργανώσεις, φορείς ή επιχειρήσεις τροφίμων, σε ότι αφορά τις συνθήκες παρασκευής, μεταφοράς, συντήρησης, στον τρόπο διανομής και κυρίως την ποιότητα κατά τον χρόνο διανομής.

Επισημαίνεται ότι η ασφάλεια των τροφίμων σε όλες τις φάσεις της αλυσίδας παραγωγής τους (πρώτες ύλες, παρασκευή, διατήρηση, διακίνηση, μεταφορά, αποθήκευση, διανομή κ.λ.π.), καθώς και η **προσωπική υγιεινή των χειριστών των τροφίμων** αποτελούν πρωταρχικής σημασίας παράγοντες ώστε να αποφευχθούν ενδεχόμενοι κίνδυνοι δημόσιας υγείας.

Ιδιαίτερη προσοχή απαιτείται στον έλεγχο των τροφίμων κυρίως στις περιπτώσεις που γίνεται **μαζική προετοιμασία** και ιδιαίτερα όταν πρόκειται για **τρόφιμα ευαλλοίωτα**.

Προσοχή επίσης θα πρέπει να δοθεί στις περιπτώσεις όπου διανέμονται στους πληγέντες **τυποποιημένα τρόφιμα**. Θα πρέπει αυτά να διακινούνται με ασφάλεια και να αποθηκεύονται μέχρι την διανομή τους σε χώρους με απόλυτη τάξη, καθαριότητα και με συνθήκες συντήρησης τέτοιες ώστε να αποφεύγονται τυχόν αλλοιώσεις ή επιμολύνσεις τους.

Απαιτείται **εντατικοποίηση των ελέγχων** που διενεργούν οι αρμόδιες υπηρεσίες σε όλες τις φάσεις της αλυσίδας παραγωγής των τροφίμων, οι οποίοι θα πρέπει να είναι εν δελεχείς και να καλύπτουν όχι μόνο την παρασκευή αλλά και την μεταφορά, προσωρινή αποθήκευση μέχρι την παράδοσή τους στους πληγέντες.

Ενδεικτικά σημειώνουμε ότι:

Αν διαπιστωθεί οποιαδήποτε αλλοίωση στην οσμή, τη γεύση, το χρώμα και την υφή των τροφίμων πρέπει οπωσδήποτε να απορριφθούν, μαγειρεμένα ή όχι.

- Να αποφεύγεται η παραμονή των τροφίμων εκτός ψυγείου.
- Τα προμαγειρεμένα τρόφιμα πρέπει να καταναλώνονται μετά την ολοκλήρωση του μαγειρέματός τους.
- Να ελέγχεται πάντοτε η ημερομηνία λήξης στα συσκευασμένα τρόφιμα.
- Το έτοιμο φαγητό πρέπει να καταναλώνεται αμέσως μετά την διανομή του.
- Τα περισσεύματα φαγητού να πετάγονται στα απορρίμματα.
- Τα φρούτα και τα λαχανικά να πλένονται πολύ καλά πριν καταναλωθούν.

- Προσοχή στο γάλα, στα γιαούρτια, στα τυροκομικά προϊόντα, στα σάντουιτς και στα γλυκά. Να διατηρούνται εντός ψυγείου.
- Κονσέρβες φουσκωμένες, σκουριασμένες ή κτυπημένες να πετάγονται αμέσως.
- Να τηρούνται οι κανόνες ατομικής υγιεινής

Β. Επίσης ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί και στις **εγκαταστάσεις των ξενοδοχειακών μονάδων, οι οποίες θα φιλοξενήσουν πληγέντες.**

Ιδιαίτερη σχολαστικότητα απαιτείται στον έλεγχο που αφορά:

- Συστήματα κλιματισμού και αερισμού
- Πόσιμο νερό και ειδικότερα στο νερό που διατίθεται για ανθρώπινη κατανάλωση εντός των εγκαταστάσεων.
- Αποχωρητήρια, διαχείριση λυμάτων και υγρών αποβλήτων
- Διαχείριση απορριμμάτων
- Προσωπικό (κανόνες ατομικής υγιεινής)
- Ποιότητα των τροφίμων

Γ. Επειδή υπάρχει μεγάλη πιθανότητα πρόκλησης μηχανικών βλαβών στο δίκτυο ύδρευσης και εισόδου σ' αυτό ξένων υλών (π.χ. αιωρούμενα σωματίδια, χώματα, λάσπες κ.λ.π.), που είναι δυνατόν να υποβαθμίσουν την ποιότητα του πόσιμου νερού, θα πρέπει να διενεργηθεί αμέσως **υγειονομικός έλεγχος** λειτουργίας των συστημάτων ύδρευσης (γεώτρηση ή πηγή υδροληψίας, δεξαμενές, εγκαταστάσεις, δίκτυο διανομής). Συγκεκριμένα θα πρέπει να διερευνηθεί η πιθανότητα ή η δημιουργία οποιασδήποτε **διαρροής** (θραύση σωλήνων, εμπόδια στη ροή, κ.λ.π.) που μπορεί να δημιουργήσει πρόβλημα υγιεινότητας του πόσιμου νερού όπως:

Ι. Σε περίπτωση διαπίστωσης βλαβών στο δίκτυο ύδρευσης θα πρέπει:

- ❖ να διενεργηθεί άμεσα λεπτομερής **υγειονομική αναγνώριση** και διερεύνηση των αιτιών του προβλήματος καθώς και **εργαστηριακός έλεγχος** (микροβιολογικές και φυσικοχημικές παράμετροι) μετά από κατάλληλη δειγματοληψία. Τα δείγματα νερού θα πρέπει να ληφθούν από **κρίσιμα σημεία** του δικτύου ύδρευσης, όπως στις γεωτρήσεις ή πηγές υδροληψίας, δεξαμενές τροφοδοσίας νερού, και σε διάφορα σημεία του δικτύου, κυρίως όμως ανάντη και κατόντη του σημείου βλάβης του αγωγού ύδρευσης.
- ❖ εφόσον υφίστανται βάσιμες ενδείξεις υπέρβασης τιμών ποιοτικών παραμέτρων του πόσιμου νερού θα πρέπει σε συνεργασία με τους υπευθύνους ύδρευσης να ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα προστασίας της Δημόσιας Υγείας:

1. διακοπή της υδροδότησης μέχρι την αποκατάσταση των προβλημάτων και την εξασφάλιση των ποιοτικών παραμέτρων εντός των ορίων της κείμενης νομοθεσίας με παράλληλη ενημέρωση των κατοίκων και λήψη μέτρων αντιμετώπισης της προσωρινής διακοπής της υδροδότησης των κατοίκων της περιοχής (τροφοδοσία με κατάλληλης ποιότητας πόσιμο νερό λ.χ. εμφιαλωμένα, μεταφορά με βυτία)

2. σύμφωνα και με τις οδηγίες του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας μετά από κάθε επισκευή σε **τμήμα αγωγού** να γίνεται **υπερχλωρίωση** με διάλυμα χλωρίου υψηλής συγκέντρωσης και αντίστοιχο χρόνο παραμονής

3. μετά τον εντοπισμό του προβλήματος και την αντιμετώπισή του (αποκατάσταση της βλάβης του δικτύου, λήψη μέτρων προστασίας της πηγής κ.λ.π.), εφόσον το πρόβλημα είναι γενικευμένο, να εφαρμοσθεί το μέτρο της **υπερχλωρίωσης της δεξαμενής υδροδότησης και όλου του μήκους του συστήματος ύδρευσης** με διάλυμα χλωρίου υψηλής συγκέντρωσης και αντίστοιχο χρόνο παραμονής, το οποίο στη συνέχεια θα **απορριφθεί** και μετά να ξεκινήσει η επαναλειτουργία του δικτύου.

- ❖ εάν έχουν εμφανισθεί κρούσματα γαστρεντερίτιδας να διερευνηθεί η συσχέτιση της εμφάνισης των κρουσμάτων γαστρεντερίτιδας με την πρόκληση βλαβών και την εκτέλεση έργων στο δίκτυο ύδρευσης της πόλης.

II. Εφ' όσον διαπιστώνεται με συνεχείς ελέγχους ότι δεν υπάρχουν βλάβες στο δίκτυο και εισροή ξένων σωμάτων, ουσιών κ.λ.π, θα πρέπει οι υπεύθυνοι ύδρευσης και οι υγειονομικές αρχές να βρίσκονται σε **επαγρύπνηση** και οι δειγματοληπτικοί και εργαστηριακοί έλεγχοι του νερού σε κρίσιμα σημεία του δικτύου ύδρευσης να είναι συστηματικοί, οι τιμές του **υπολειμματικού χλωρίου** να ελέγχονται συστηματικά και να **αυξηθεί η συχνότητα παρακολούθησης** και άλλων ποιοτικών παραμέτρων του πόσιμου νερού κατά την κρίση της Δ/σης Υγείας.

Δ. Δεδομένου ότι εξαιτίας των πυρκαγιών η κατάσταση του ατμοσφαιρικού περιβάλλοντος εκτιμάται ως επιβεβαρυμένη, θα πρέπει να λαμβάνονται μέτρα προστασίας του πληθυσμού ως εξής:

i. Άτομα αυξημένου κινδύνου και συγκεκριμένα:

- Άτομα με αναπνευστικές και καρδιαγγειακές παθήσεις
- Παιδιά
- Άτομα άνω των 65 ετών:

Θα πρέπει να αποφύγουν κάθε σωματική άσκηση και έντονη δραστηριότητα σε εξωτερικούς χώρους, ενώ συνιστάται και η αποφυγή παραμονής σε εξωτερικούς χώρους, ιδιαίτερα σε περιοχές με αυξημένη κυκλοφορία.

- Άτομα με άσθμα μπορεί να χρειαστούν πιο συχνά εισπνοές ανακουφιστικού φαρμάκου, ενώ σε περίπτωση επιμονής συμπτωμάτων συνιστάται επικοινωνία με τον θεράποντα ιατρό.

ii. Στο γενικό πληθυσμό, συνιστάται η αποφυγή κάθε σωματικής άσκησης σε εξωτερικούς χώρους, αλλά και ο περιορισμός του χρόνου παραμονής στο εξωτερικό περιβάλλον, ιδιαίτερα σε περιοχές με αυξημένη κυκλοφορία. Κατά την παραμονή σε εσωτερικούς χώρους, συνιστάται να διατηρούνται πόρτες, μπαλκονόπορτες και παράθυρα κλειστά.

Ενημερώνουμε ότι το **Ε.Κ.ΕΠ.Υ.** (Εθνικό Κέντρο Επιχειρήσεων Υγείας) και το **ΚΕΕΛΠΝΟ** (Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων) βρίσκονται σε **εικοσιτετράωρη επιχειρησιακή ετοιμότητα**, στα τηλέφωνα επικοινωνίας: ΕΚΕΠΥ -210 68 22 445, ΚΕΕΛΠΝΟ – 210 52 12 000.

Τέλος υπενθυμίζουμε ότι η υγειονομική επιτήρηση θα πρέπει να γίνεται με μεγάλη προσοχή και με πνεύμα καλής συνεργασίας με τις συναρμόδιες υπηρεσίες, με απώτερο σκοπό τη διασφάλιση της Δημόσιας Υγείας.

Η υπηρεσία μας βρίσκεται σε 24ωρη ετοιμότητα να συνδράμει σε οτιδήποτε χρειασθεί.

**Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ**

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΠΑΣΚΟΖΟΣ

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ

1 Υπουργείο Εσωτερικών

Δ/ση Οργάνωσης και Λειτουργίας ΟΤΑ
Σταδίου 27, Αθήνα ΤΚ 10183

2. Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας

Ευαγγελιστρίας 2, 105 63 Αθήνα

3. Όλες τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις της Χώρας

Υπόψη κ.κ. Συντονιστών

4. ΚΕΕΛΠΝΟ

α. Γραφείο Προέδρου

Αγράφων 3-5, 15123 Μαρούσι

β. ΚΕΔΥ

Α. Φλέμινγκ 34, 16672 ΒΑΡΗ

5. ΕΚΕΠΥ

6. Υγειονομικές Περιφέρειες της Χώρας

Γρ. κκ. Διοικητών
(με την παράκληση να ενημερωθούν όλες
Τις Μονάδες Υγείας ευθύνης τους)

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΝΟΜΗ:

1. Γρ. κ. Υπουργού Υγείας
2. Γρ. κ. Γενικού Γραμματέα
3. Γρ. κ. Γεν. Γραμ. Δημόσιας Υγείας
4. Γρ. κ. Γενικής Διευθύντριας Δημόσιας Υγείας & Ποιότητας Ζωής
5. Δ/νση Δημόσιας Υγείας